

LA CAMPANA DE GRACIA.

¡MES PUNTS NEGRES!

Diuen que ja s' ha acabat....Fins l' any vinent si som vius.

Poca cosa dirém per abuy als lectors de la *Campana*, respecte al moviment del Ferrol.

No sabem encare prou bé 'ls móvils que 'l produh'ren, per mes que no ignorém del totla exactiut de las tendencias dels que 'l sostiu-gueren. Diuhen, si que s' ha acabat, sens lo derramament de sanch que era de teme.

Si nosaltres en lloch de sortir cada senmana, haguésem pogut veure la llum diariament, mentres no hauriam tingut coneixement exacte de uns fets tant anómalos, no 'ns hauriam cansat de dir á nostres correligionaris:

—Anéu alerta: no 'us deixen dur per la impaciencia, ni arrastrar per los impulsos de la passió. No 'us descuidéu per ço de prepararvos per tot lo que puga sucsehir; pero no 'us engresquen tampoch ab las impresions lleugeras. Penséu que com á republicans organitzats y formals, teniu debers que cumplir, y estéu lligats per la disciplina. Recordéu que teniu comités y elegireu una Assamblea, la cual delegá la séva potestat en un Directori, l' únich per consegüent que en aquestas difícils circumstancias pot senyalarnos una segura línea de conducta. Y estém convenuts que mes que 'ls esforços aislats ó individuals, son poderosos los esforços units y colectius, pera arribar al objecte de la Revolució.—

Aixó us hauriam dit, clá y catalá com de costum.

Avuy, no podem fer res mes qu' esperar á coneixe lo verdader origen y causa d' aquest moviment, pera judicarlo sense passió de cap mena y ab la llealtat y franquesa que 'ns son reconegudas.

¡PASSEM COMPTES, RADICALS!

Al punt á qu' hem arribat, es precís que passém comptes ab lo govern radical.

Los homes que 'l forman, que avants de pujar deyan que 'ls aires revolucionaris no havían orejat prou encare 'l *Palacio* de don Amadeo, quan han arribat al *Palacio*.... ¡que han fet?...

Peró monarquichs eran, y monarquichs d' are, y esperar d' ells alguna cosa profitosa, es lo mateix que esperar cullita del blat que puga sembrarse sobre las onadas del mar.

Com á monarquichs, estava bé que pensessin sols ab las municions de boca del presupost; com á monarquichs estava bé que al entrar en lo *Palacio* dobleguessin sumisos l' espinada, en respectuosa reverencia, perque la persona que 'ls cridava no 'ls vejés la cara roja de vergonya, recordant lo que havían dit quan se trovaban fora.

Tot aixó era fruita del mateix arbre: tot aixó era natural: tot aixó era lógich.

Peró de aixó á altres compromisos contrets ab lo poble, hi ha una diferencia inmensa.

Enhorabona que D. Amadeo los hi perdoni si 's plau per forsa, lo d' orejar son *palacio*; enhorabona que qui l' insigne Castelar digué que era un rey de broma, haja pres com á broma lo que 'ls radicals deyan desde la oposició: ab aixó 'l poble no hi té res que veure.

Lo poble, rey serio, prengué en serio altrasprenhas que 'ls radicals donaren, y que seriament avuy las hi presenta devant la vista per que respongan.

¡Que! ¿Vos héu pensat que 'l vent s' empor-

ta vostras paraulas avants de que arribin á oídos del poble? ¿Vos héu cregút, potser, que aquest pert la memoria ab la mateixa facilitat que vosaltres? No, no. Quan hi há un compte pendent lo poble vol saldarlo, y ara que hi es, lo saldarem.

Vosaltres al pujar al candelero véyau al partit repúblicá no podent aguantar per mes temps la pluja d' iniquitats que queya sobre 'l pais. Temerosos de que no entrebanqués vostres passos, compráreu la seva benevolencia ab pagarés que han vensut já, y que encare quedan per satisfacer.

Vosaltres l' hi digueren: —Calla: que tu ets lo partit del porvenir, y nosaltres los que en nom de la legalitat aném á obrirte 'l camí perque pugas arribar á la possessió de ton ideal....

—Calla: y la legalitat se practicarà, y las eleccions serán libres, y 'ls drets en lo Códich consignats te quedarán completament expeditos.

—Calla: y 't darém la garantia de la bona práctica d' aquestos drets, enviant delegats á las provincias, que com nosaltres estigan disposats á obrar de bona fé, y armant las milicias populares.

—Calla: y deturarém al país de que 's despenyi per l' abisme de la bancarrota.

—Calla: y posarém un fré á la immoralitat y als despilfarros.

—Calla: y satisfarém las tevas aspiracions mes legítimas abolint las ominosas quintas y las vergonyosas matrículas de mar.

—Calla: y establirém immediatament lo Jurat per tota classe de delictes, aqueixa institució que tant reclama l' opinió pública, y que ja hauria d' estar plantejada desde la Revolució de Setembre.

—Calla: y 'ns veurás imparcials practicar la lley, establir lo réinat del dret, ser esclaus respectuosos de la opinió pública, sublimar lo pais per medi de las prácticas mes *radicals* y *sínceras* de la democracia, preparararte las vias perque sosegadament pugas establir la República en nostra patria, ja que nosaltres la desitjem tant com tu.

Aixó 'ns digueres, govern radical: aixó 'ns digúeres, y si desde la taula del presupost en que devoras la fortuna pública, no te 'n recordas, nosaltres que tenim fam y set de justicia, nosaltres que som formals y exigim formalitat á tothom ab qui tractém, ho tenim grabat en nostra conciencia ab caràcters indelebles.

Passem comptes donchs y vejam que 'ns has donat:

¿Has volgut obrirnos lo camí de la República, dihent que morirías en los esglahons del trono?...

¿Has practicat la legalitat, fent unas eleccions fillas de las tévas pérfidas influencias, y arrancant cínicament al pais una majoria que ni personalment pot representar-lo, queniper las sevas ideas, mesquinas y famélicas, es digne de expressar la mes mínima de sas aspiracions?

¿Has enviat á las provincias los delegats que prometias, perque continuessin protegint las immoralitats dels cipayos de la passada situació?

¿Has armat las milicias populares, com á una garantia de la teva bona fé, deixant que 'ls partidaris del absolutisme, gambessin com los donés la gana, escupint impunement á la idea lliberal y omplintnos la cara de vergonya?

¿Has modificat l' estat económic del pais, contractant nous empréstitos, creant nous tributs y presentant, á pesar de tot, uns comptes

que deixan un déficit que esgarrifa?

¿Has enfrenat la immoralitat y 'l despilfarre repartinte 'ls empleos de la manera mes desembosada y escandalosa, y fent bullir l' olla do totas las fondas mes arisocráticas de Madrid?

¿Has suprimit las matrículas de mar y las quintas, demanant á las mares espanyolas, QUARANTA mil de sos fills mes estimats, y al treball VUITANTA mil de sos brassos mes robustos, y á la dignitat humana QUARANTA mil de sas mes libres inteligencias?

¿Has establert lo Jurat deixant als Tribunals comuns que apliquessin la pena als delinqüents polítichs, que proseguissen ab rabiosa sanya las causas de imprenta obertas per la passada situació, contra 'ls que al teu costat la combatian y que deixessin impunes los crims dignes d' exemplaríssim càstich?

Donchs tot si aixó has fet, reconeix de una vegada 'l deute que tens ab nosaltres, y salda desseguida. No vulgas que 'l poble que ja ha protestat la teva falta de compliment, te fassa treure á la vergonya del mon, arrossegante davant del tribunal inexorable de la Revolució.

BATALLADAS.

Lo senyor Zorrilla 'ns diu:

—Si voleu lluytar ab las armas feu om nosaltres varem fer un dia: aneu al retrahiment.

Dispensins, pero á vostres no 'ls volém imitar may; son massa mal exemple.

—¿No ho sab? Lo govern ha perdut la Blanca.

—Si.

—Es clar. ¿No veu que s' ha sublevat?

—Si que *amigo*.... Donchs veliaqui que si l' ha perdut Blanca l' haurá de buscar Negra.

Ja diuhen que hi ha sellos nous falsos.

Lo poch temps que fá 's posaren á la circulació, proba que es mes fácil de lo que sembla falsificar la cara d' un rey.

Ab motiu de las actuals circumstancias, son molts los militars d' alta graduació que han ofert al govern la séva espasa.

O millor dit:—Ab motiu de las actuals circumstancias, son molts los militars d' alta graduació que han ofert al govern, las mànigas de la casaça, per veure si 'ls vol fer lo favor de cusirlosi un grau mes.

Molt se parla aquests dias de *partidas*.

Jo crech que desde que á Espanya tenim á D. Amadeo se n' está jugant una d' algedrez, entre 'ls defensors d' aquest y 'l poble.

Y que á horas d' are 'l darrer ha fet una bona jugada:

—¡Jaque al rey!

Han mort alguns *peons*; pero també morí 'l *caball* que tiraba 'l cotxe del rey, y una de las *torres* del antich escut d' Espanya.

La reyna está bastant lligada y 'l rey jaque.
¡Quin joch tant com promés!

En Martos en un discurs que ultimament ha pronunciat, no ha pogut menos de reconeixre que es impossible que mori l' idea federal.

¡Quina mena d' enveja déu fer, quan un hom' s' está morint, veure als altres plens de vida!

En Romero Ortiz, un dels 191 que votaren á D. Amadeo, y un del que fou ministre del govern provisional, digué en son últim discurs qu' ell y sos amichs defensarian sempre la llibertat y la patria.

¡Y la dinastia!... ¡Pobreta!

A Puigcerdá trobaren á un capellá, mort en lo llit de una monja.

¡Que n' es de comprometedora la mort! ¡No es vritat?...

Cert personatge al veure 'l rumbo que prenen los séus negocis, devia dir:

—¡Jo no sé pas com ne sortirem de aquest embull.

—No s' espanti, devia contestarli un de sos consellers.—No s' espanti. ¿Sab que diu lo refran?... «Per totas parts se vá á Roma!»

—Massa que ho sé: aixó es precisament lo que temo.

Escena ocorreguda en una sessió de las corts actuals:

Un ministre:—«Lo rey que avuy s' asséu al trono, representa al poble espanyol»—

Varios dipu'tats:—«No, no, may!»

Sona la campana del president, y sembla que toca á morts.

En Balaguer fá en lo Congrés declaracions esplicitas de dinastisme, y 'ls séus companys se l' hi tiran al demunt tot desseguida.

Lo *Diari espanyol*, fa publicament declaracions esplicitas anti-dinásticas, y tot desseguida 'ls mateixos se l' hi tiran al damunt.

Lo qual proba que 'ls conservadors no son res, son ningú.

Ha sigut objecte d' empenyada controversia 'l fet d' haverse tirat ó no, dias endarrera una pedra contra 'l cotxe de D. Amadeo.

Uns periódichs digueren que sí; que l' hi tiraren al crit de «¡Viva la República!»; altres que no hi hagué tal cosa; altres, en fi, que D. Amadeo que desitjava que la cosa quedés morta, ordená que no 's fés pública.

Tot pot ser.

* * *

Nosaltres recordém com si fos are un párrafo del discurs de 'n Castelar als Zaragozans, avants del alsament federal.

Deya poch mes ó menos:—«Si un rey estranger gosa á venir á trepitjar la nostra independent nació, fins las pedras s' aixecarán, cridant «¡Viva la República!»

Lo que diu en Castelar, ja 'u veuhen, vé un dia ó altre que succeheix.

Al estallar lo moviment del Ferrol, las autoritats radicals d' aquell punt corrian desaladas, y... ¿saben ahont s' aculliren?...

¡En la presó!

Quina veritat es que las rateras foren fetas per las ratas!

Lo decano de la democracia republicana ha presentat al Congrés una proposició perquè 's suprimeixin las classes pasivas.

A n' al temps á que nem arribat, la gent passiva no serveix per res.

Are sols son necesaris los homes d' acció.

Ab la mort del bisbe de Almeria son 17 las mitras actualment vacants.

Y per ço tot segueix del mateix modo.

La *Providencia*..... per are no 'ns proveeix de bisbes.

En Ruiz Zorrilla deya dias passats en lo congrés, dirigintse als unionistas, que tots ells havian sigut servidors de D. Isabel de Borbó.

Lo general Córdoba qu' estava á son costat no demaná per ço la paraula per una alusió personal.

Lo menjar massa embota 'ls sentits.

Lo banch hipotecari tropessa ab grans obstacles.

Lo dia que s' haja de fer un banch, vajan á trobar á qualsevol fuster federal, y partidari de l' *Iguallat*, y no tingan por que 'ls lo fassa ab las camas desiguals, com los monarquichs, amants del privilegi.

Vélshi aqui una cosa que encare no la sabiam.

Lo *Fandango*, periodich de Madrid, assegura que en Baldrich ha sigut teixidor de seda, y que per aixó tracta ab tanta suavitat á n' als carlins.

No fa gaires senmanas que trobantse don Amadeo en Galicia, visitá 'l Ferrol.

—«Los treballadors del Arsenal, deyan los telégramas oficials, han fet al rey una recepció entusiasta.»

¿Que diuhen los telégramas de fá poch dias?

—«Los treballadors del Arsenal del Ferrol s' han sublevat. Uns diuhen que son crit es— ¡Viva Montpensier!—; altres suposan qu' es «¡Viva la República!»

La política comensa á ser en Espanya una comedia de mágica. ¡Hi ha uns cambis de decoració tant rápits é imprevistos!....

Lo dia menos pensat, veyém anárse 'n per escotilló lo personatge que mes interés nos inspira!

Los carlins han suposat que una ánima perversa tractá d' envenenar al Cit de La Pera, generalissim Saballs, per medi de un cigarro.

Lo cigarro va ser donat ab la mes bona intenció, aixó 'ns consta; pero com qu' era del estanch...

En Saballs ha entrat á Fransa.

Com que ha tingut noticia de que en la vehina República, los cigarros d' estanch son bons, com á republicans...vull dir... que no 'n estranyin.

Diu un periódich que 'l govern no sab fer res mes que cullir la fruita del arbre de la llibertat.

Convinguts; pero convingui també ab nosaltres, en que aquest arbre, are, com are deu ser un pi ó un castanyer al menos.

¡Son tantas las pinyas y las castanyas que per tot arreu arreplega!..!

Lo ministre de las fumigacions y de la trena Sr. Echagaray, assegurá dias passats que D. Amadeo *representa*... al poble espanyol.

Que *representa*... ja 'u sabiam; pero ¿representar al poble espanyol?... ¿Quants italians naturalisats en Espanya pot haverhi á horas d' are?—Cónti'u, Sr. Echagaray, conti 'u.

—¿Que fa qui juga ab foch?

—S' esposa á cremarse.

—Donchs lo govern hi ha jugat y are 's crema.

Escoltém á n' en Martos que diu:

—La responsabilitat del moviment del Ferrol no es del partit republicá.

Y ben mirat té rahó, porque es del govern que no ha complert res del que va prometre.

Ja ho diuhen: á sans y minyos no 'ls prometis que no 'ls dons.

També 'ls del Ferrol n' han fet un xich massa.

Si volian fer menjar castanyas al govern, be podian haber esperat á Tots Sans.

—¿No ho sab? La Carme y la Blanca estan sublevadas.

—Sempre he dit que las donas, lo dia menos pensat ens ne farian una de grossa.

—No son donas.

—¿Donchs que son?

—Son duas fragatas.

¿Qui sab si 'ls 40,000 homens se li han tornat al govern dos ó tres mil sublevats del Ferrol?

Seuor govern: torni enradera que va per molt mal cami.

Lo govern no va voler llegir 'ls parts telegràfics, escusantse ab que havia de revelà 'ls plans estratègics del general Sanchez Bregua.

En habenthi noticias que no convinga publicarlas, lo millor es escusarse.

En Salmeron va calificar de *bàrbara, brutal y salvatge* la conducta dels voluntaris de la Habana. Y en acabat va dir:

—Are dieume filibustero.

Y que li digan. Als calumniadors se 'ls fa lo que als escorpins y galipaus: se 'ls aplasta.

Es molta xeringa aquesta.

Si un home 's passeja pe 'ls carrers a certas horas de la nit, es capàs de trobar un sereno ó un guardia que li preguntí ahont va.

En cambi si un rey treu un ministre perque li ha fet una ganyota y no se li ha presentat ab la camisa planxada, á n' aquet senyor august no li poden dir res perque es inviolable.

Vaja, no hi estich jo per aquestas ilegalitats é injusticias.

—A mi 'm sembla que tant es un sabater com un rey.

—Donchs á mi no.

—Moltas gracias. ¿Y vosté es demócrata?

—Home, un sabater fa sabatas y un rey no fa mes que mal y nosa. ¿Son, donchs, iguals?

—Aixís callo.

Lo senyor Salmeron vingué á dilshi als radicals:

—Deixeuse de monarquías y de monarcas, y declareuse republicans.

En Ruiz Zorrilla, es clar, va dir que no.

Fins en Becerra fá com los grans.

L' altre dia va parlar y al cap d' un rato com si fos en Castelar, va demanar cinch minuts de descans.

Podia haber esperat al diumenge, que s' ha fet per descansar.

Segons un parte de 'n Brusi los sublevats s' varen emborraxar.

Aixó es aixó: y debian anar tots espitragats y descalsats; escabellats y bruts de cara etc. etc.

Aquesta gent no saben concebir als republicans de altra manera.

Aquells pamets de terreno que 'ls escolapis de Sabadell s' habian apropiat contra la voluntat del seu duenyó, tornarán al seu estat primitiu. Es á dir: tornarán á ser plassa.

De modo que 'ls Pares se quedarán ab tres pams de nas de mes y uns quants mils pams de terreno de menos.

Endevant. Anem poch á poch, pero caminém. Deixin fér, que *no se hizo Zamora en una hora.*

¿Ha vist may que un elefant se baralli ab una formiga?

Donchs si lo altre dia s' haguesen trobat en lo Congrés ho haurian vist.

¿May dirian qui va fer veure que contestaba á n' en Salmeron?

¿En Becerra!

Are vegin que sab lo gat de fer culleras.

Sembla que 'l govern porta pressa ab la qüestió dels 40,000 homens.

¿Veuhén?

No compleix las promesas.

Prou, prou, prou; ja 'n tenim prous de mentidas.

Veig un anunci que diu:

«10,000 coronas para difuntos.»

Aquet es lo destino que jo crech que deuhén tenir las coronas; han de ser pe 'ls morts, no pas pe 'ls vius.

Lo diputat Salmeron acaba de publicar un discurs importantíssim en lo que analisa la conducta de aquell senyor tant alt y que no 's pot tocar perque sempre va de las festas.

Senyor Salmeron: ¡endevant y fora! que per alt que siga molt serà que no 'l tombém.

Una gota d' aigua cau sobre una pedra y no s' hi coneix. N' hi cau un altre y tampoch s' hi nota.

Pero de una 'n una y van cayent y al últim la pedra s' arriba a pudrir.

Donchs au! De gota en gota aném podrint la pedra sobre que descansa l' actual edifici.

No volém dir si 'ls sublevats del Ferrol han dat lo crit de ja las armas! ab oportunitat ó no. Pero lo que si diém, y ab aixó creyém que hi esterán contents tots vostés, es que 'l govern ho fa tant malament com sab y pot, y que dona deu mil pretestos perque cada dia hi hagi una sublevació.

Aixó de burlarse del pais y en acabat menjar del presupuesto ab tranquilat, no pot ser, es imposible. A la forsa, quan menos, ha de produirse una indigestió.

Lo qu' es en Martos prou parla de democracia.

De modo qu' are ja tenim escritor y orador.

Per circulars en Zorrilla, y per fer discursos en Martos; pero 'l cas esque de circulars y discursos lo pais no se 'n alimenta.

Lo general Córdoba va dir en las Corts que la bandera que ondeja en lo Ferrol es la bandera del robo y del assassinat.

A poch á poch.

Aixó dels insults val mes que se 'ls guardi pe 'ls que cada dia han fet una evolució y pe 'ls que tant abiat se sublevan á favor del poble com l' ametrallan.

¿Ho sent?

Arrenquém, si 'us plau, lectores, unas quantas ratillas á la historia de nostre país:

—«¡A las armas, compatriotas! Un petit esfors de part de cadascú y s' haurá acabat lo caciquisme dels pobles, las camarillas de las capitals y la tiranía de Madrid.

—«A las armas, ab confiansa complerta del éxit, que la vida dels mals governs no dura mes que lo que vol permetre l' agotat sufriment dels pobles.—Joan Prim—(Proclama d' Agost de 1867.)

¿No es vritat que hi ha recorts que cremen las entranyas?

Las paraulas d' en Pi y Margall, sobre 'le aconteixements del Ferrol, pronunciadas en lo Congrés son las següents, després d' haverse ocupat de las promesas que ha fet lo govern, sense cumplirlas:

—«Aixís las cosas que hi ha d' estrany que homes portats de un noble entusiasme s' aixequen en só de guerra contra 'l govern, quan creuen que la llibertat se troba en un perill constant; y que las instituciones que 'ns segueixen y tot lo que existeix avuy es fins á cert punt interí? No creyém que vaja are á defensar lo moviment del Ferrol: aqueix moviment nos ha sorprés tant á nosaltres com á vosaltres; y tant es aixís que en un principi creguèrem que era alfonsí, y encare avuy desconexem l' origen, carácter y tendencias d' aquet moviment. No l' acceptém, no estém ab ells perque creyém que mentres estigan asseguradas las llibertats individuals y poguém manifestar y defensar librement nostras ideas, las insurreccions deixan de esser un fet y passen á tenir lo carácter de un verdader delicté. No per aixó tinch una sola paraula de amargura per aqueixos fills del poble que han posat en perill sa llibertat, sa vida, la sort de sas familias y l' honra de nostra bandera.»

Alguns periódichs de Madrid diuen que las anteriors paraulas han produhit serias discusions en lo partit republicá. Pero aquestos periódichs, no son dels nostres, y tal vegada tingan alguna enveja contra nostre partit, al veure com s' acosta majestuosament lo triunfo de nostra causa. D' aquesta opinió 's fá eco també 'l corresponsal d' algun periódich monárquich d' aquesta capital.

Pero nosaltres estém previnguts contra la interessada mala fé de nostres enemichs, y prevenim també á nostres correligionaris. Lo corresponsal de l' *Independencia*, que per serho de un periódich republicá te mes obligació de saber las nostres cosas com van, que 'ls dels periódichs monárquichs, diu:—Se fan grans esforsas per dividir al partit republicá.—Y ocupantse de las paraulas de 'n Pi y Margall, diu:

«Aludit directament lo Sr. Pi y Margall, digué que s' aixecava á parlar: com á Jefe del Directori republicá á esposar la conducta del partit y á contestar las gravísimas indicacions del President del Consell de Ministres.

—«Nosaltres deya lo nostre jefe de la Minoria republicana, no transigirém may ab la «monarquía. No es una mera qüestió de forma lo que 'ns divideix, pues tot un sistema es la «República democrática federal que professem. Res sabém de lo del Ferrol: á estas horas ignorém complertament sas tendencias, «son origen, son fi; de tal manera que en los «primers moments creguèrem y no hem pogut «rectificar nostre judici, que 'l moviment era «alfonsí. Nosaltres, donchs, no l' acceptém; «mes si en ell hi han prés part homes que «professan nostras opinions la culpa es del «govern: que res irrita mes los sentiments de «las masses populares, que l' incumpliment de «las promesas fetas.»

Mes avall diu lo mateix corresponsal, ab motiu de la que asseguran nostres enemichs:

—«Sembla que lo acord d' á nit fóu prés «per unanimitat per lo Directori, y que tant «sols lo general Contreras, salvá son vot.»

Aixó es tot quant en las circunstancias actuals creyém del cas dar á coneixe als lectores de la *Campana*, perque no 's deixin seduhir per falsas suposicions, y obrin sols inspirats en los sentiments de veritat que brotan sempre de nostra ploma.